

Hoe ontstaat een damprobleem bij Tijd en Wijle?

Tom Kieboom

“Hoeveel tijd neemt ‘t componeren van problemen in beslag?”, daar maakte probleemoplosser én onze KvD-euroteller Johan Bulstra mij een tijdje geleden op attent door het opsturen van een gescand verhaal uit de oude doos van Hein Wilsens in De Brouwerij 72, oktober 1981, blz 3100-3101, in de rubriek PROBLEMATIEK, dat opent met exact dezelfde vraag. Met gelijk daarop gevolgd door: “In sommige gevallen is ‘t secundewerk, in andere gaan er decennia overheen, voordat de problemist het zich gestelde doel weet te realiseren. Een handvol voorbeelden.”

Het is best een flinke handvol prachtige voorbeelden van Heins hand, meer dan waard om in een wat moderner jasje in De Problemist te herhalen, binnen aanhalingstekens, inclusief een aantal recentere voorbeelden van dit keer niet alleen ‘Hoe?’ maar ook ‘Hoelang?’ een damprobleemist bezig is met componeren, inclusief enkele daarbij, van nature, behorende toevalligheden van T&T, van Tjipke & Tom!

“Hein Wilsens’ tijdverdrijf” & Zo

Seconden-problemen

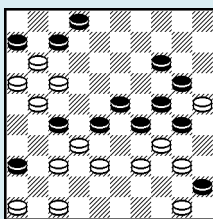
(TK: Worden wel genoemd, maar vreemd genoeg volgen er geen voorbeelden van. Zijn, denk ik, beperkt tot problemen die blind ontstaan zijn, als een flits zonder schijven op het bord te hoeven zetten. Mogelijk dat Leen de Rooij er een paar van heeft. Zo ja, of van iemand anders, dan hoor ik dat graag!)

Minuten-problemen

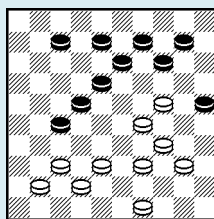
“De eerste drie problemen werden elk binnen één minuut geboren.”

(TK: Ik twijfel een tikkie. ‘t Kost mij al meer dan een minuut om zoveel schijven goed op ‘t bord te zetten ..., laat staan er daarna iets zinnigs mee te laten doen, maar ja, wie ben ik?)

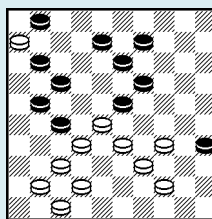
1. H. Wilsens

2. H. Wilsens

3. H. Wilsens

Dia 1: 1.47-41 36x47 2.50-44 47x33 3.46-41 27x38 4.37-32 28x46 5.39x10 30x50 6.25x14 45x34 7.10-5 46x10 8.5x8 2x13 9.11x2 50x11 10.2x33 11x39 11.21-17 39x11 12.16x7+.

“Vijf dammen en twee damoffers. ‘t Kon minder.”

Dia 2: 1.24-20 14-19 2.29-23 19x28 3.37-31 27x47 4.38-32 47x35 5.32x5 25x14 6.5x44 35-19 7.34-30 19x35 8.44-40 35x44 9.49x40+.

Dia 3: 1.44-40 27x29 2.42-38 35x31 3.41-37 23x41 4.34x12+.

“Er staat nu een uiterst curieuze keuzeslag op het bord, 7.1. Motief Losekoot.”

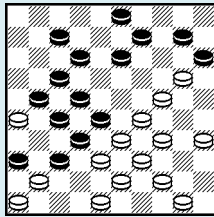
Uren-problemen

(TK: Deze 'categorie' wordt niet genoemd en van voorbeelden voorzien. Ergens wel logisch: Veel problemen zullen in dit tijdsbestek vallen, zoals bijvoorbeeld de problemen die gemaakt zijn tijdens de componeerwedstrijden gedurende het tijdsbestek van een middag tijdens de jaarlijkse KvD-reüni's!)

Dagen-probleem

"De assemblage van nr. 4 nam twee dagen in beslag."

4. H. Wilsens

Dia 4: 1.29-23 28x30 2.35x24 36x47 3.33-28 47x49 4.50-44 49x19 5.48-42 22x44 6.42x2 15x24 7.26x8 3x12 8.43-38 32x43 9.46-41 19x46 10.2x5+.

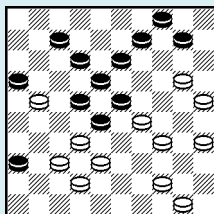
Weken-problemen

(TK: Deze 'categorie' wordt ook niet genoemd en van voorbeelden voorzien. Ergens wel logisch: de meeste problemen zullen in dit tijdsbestek vallen, zoals bij mijzelf. 't Wil niet lukken, is niet scherp, een ongelijke of lelijke stand, bijoplossing, zetverwisseling, maar na een poosje wegleggen en/of steeds opnieuw proberen blijkt er soms/vaak toch nog wat moois van te maken zijn. Dat geeft dan, als componist, echt bevrediging. Een makkie is ook niet alles.)

Maanden-problemen

"Het zal duidelijk zijn dat de combinatieve inleiding spoedig tot stand kwam, maar dat het monsternotief pas na vele omzwervingen, mislukkingen en maanden op het bord verscheen."

5. H. Wilsens

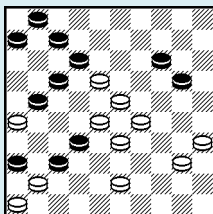
Dia 5: 1.38-33 16x47 2 37-31 28x30 3.35x24 36x27 4.50-45 23x34 5.45-40 34x45 6.44-40 45x34 7.20-15 47x20 8.25x3:

"De actiefste verdediging is natuurlijk **12-17 9.3x11 22-27** en nu vooral niet 10.11-28 met remise via 27-31 en 31-36, maar **10.11-22!**. Hoe zwart ook voortzet, 't damoffer op 9 breekt hem in bijna alle varianten zuur op."

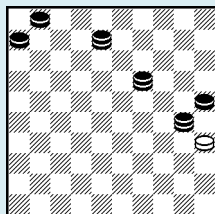

Intermezzo TK: Misschien wel het meest beroemde maanden-probleem verscheen, zo'n anderhalf jaar later, in het Brabants Dagblad op 26 februari 1983 van Jan Voormans, die over het ontstaan ervan schreef: "Drie maanden lang heb ik koortsachtig aan mijn probleem gewerkt." Het betreft de indrukwekkende bewerking (diagram 6) van het Timoneda-motief dat op het bord verschijnt na de slag 35x2 van de witte schijf over maar liefst drie zwarte dammen (diagram 7). Echt onbegrijpelijk hoe je zoiets voor elkaar weet te krijgen. Deze beauty kan en moet zeker in de Showroom van de KvD-website nagespeeld worden. Is al eerder in De Problemist van februari 2012 uitvoerig besproken, inclusief de inspiratie voor deze uitzonderlijke eindslag vanuit een trieste gezinssituatie, en zonder enige twijfel een extra herhaling in Deze Problemist waard!

6. J. Voormans

7. Eindslag 35x2

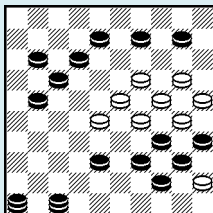

Dia 6. 1.28-22 17x48 2.26x8 36x47 3.18-13 47x24 4.46-41 37x46 5.8-2 24x8 6.2x15 46x19 7.15-20 14x25 8.40-34 48x30 9.35x2+.

Jarenproblemen

“Met dit principe (dia 8) houd ik me al zo’n vier jaar intensief bezig.”

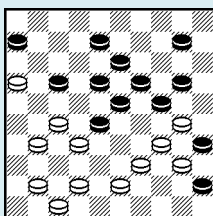
8. H. Wilsens

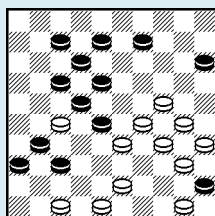
Dia 8: 1.28-22 17x28 2.23x43 34x14 3.45x34 39x48 4.20-15 47x20 5.15x2 35x24 6.2x5 48x30 7.25x14 46x10 8.5x35+.

“De witte schijven op 20, 24, 25, 30 en 34 zorgen in samenwerking met de zwarte dammen en de schijf op 35 voor een indrukwekkend slagsysteem dat helaas nog niet rond te breien was. Zakken we op het bord een trapje, dan blijken de bewerkingsmogelijkheden aanzienlijk groter, maar tevens veel minder fraai dan het in diagram 8 gebodene. Twee geslaagde voorbeelden:”

9. H. Wilsens

10. H. Wilsens

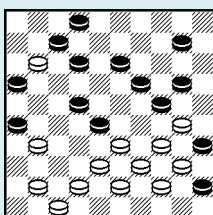

Dia 9: 1.27-21 17x46 2.16-11 28x48 3.47-41 46x49 4.39-33 6x17 5.33-28 23x32 6.30-25 48x30 7.25x3 45x34 8.3x45 49x40 9.45x25 35-40 10.25-39 40-45 11.39-50+.

Dia 10: 1.29-23 18x49 2.27x18 12x23 3.48-42 37x48 4.47-41 36x47 5.50-44 47x20 6.30-25 48x30 7.25x1 45x34 8.1x45 49x40 en nu niet 9.45x25?, maar 9.45x10 15x4 10.35x24+.

“Het hier bewerkte thema heeft overigens niet alleen mij geïnspireerd. In 1968 reeds publiceerde A.P. de Zwart diagram 11, naar ik kort geleden ontdekte:”

11. A.P. de Zwart

Dia 11: 1.33-29 26x46 2.38-32 28x48 3.47-41 46x49 4.30-25 24x33 5.39x8 48x30 6.25x5 45x34 7.5x45 49x40 8.45x4 2x13 9.4x1 16x7 10.1x25 35-40 11.25-39 40-45 12.39-50+.

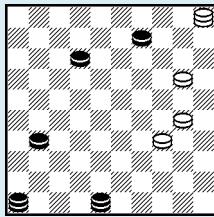
“Deze bewerking is natuurlijk veel knapper dan mijn nr. 9. Neem alleen maar de reis van schijf 30. Die wandelt naar 25, slaat naar 5, vervolgens naar 45, 4, 1 en 25 (dat moet een wereldrecord zijn) en wandelt tot besluit naar 39 en 50.”

(TK: Heins bescheidenheid ten voeten uit!)

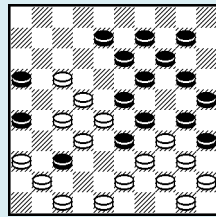
Doelgerichte problemen?

“Mocht de lezer uit 't voorgaande de indruk gekregen hebben, dat problemisten systematisch en doelgericht werken, moet ik hem geruststellen. In werkelijkheid slaat hij alle mogelijke zijpaden in en stuit op allerlei vondsten, die met 't uitgangspunt nog maar weinig uitstaande hebben. In diagram tien valt nog enige verwantschap te ontdekken met diagram 10, maar welke gedachtecronkels me van diagram 2 tot diagram 13 hebben gebracht, is zelfs mij niet duidelijk meer. In diagram 12 wint wit door 14 met op (10) 20 etc. en op (20) 25 . 14 . 35. In diagram 13 draait alles om de 9^e zet: 482 (46) 41 . 12 . 11. 27. 21. 28. 23. 394 ! en zwart gaat de boot in.”

12. H. Wilsens

13. H. Wilsens

Dia 12: 1.20-14 46x10A 2.5x20 48-37 3.20-42 37x48 4.30-25 48x30 5.25x34+
A: 9x20 2.30-25 48x30 3.25x14 46x10 4.5x35+.

Dia 13: 1.48-42 37x46 2.47-41 46x48 3.17-12 8x17 4.22x11 33x31 5.36x27 16x7 6.27-21 26x17 7.32-28 23x32 8.34x23 19x28 9.39-34! 30x39 10.44x2 35x44 11.2x4 48x30 12.4x10+.

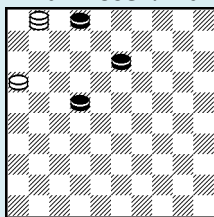
Decennia-naar-minuten-probleem!

TK: Back to the future: er moet even een flinke stap voorwaarts in de tijd gemaakt worden. In De Problemist van april 2014 vertelt Hein Wilsens in deze rubriek hoe uiteindelijk een motief, na jarenlang pogen en omzwermen, toch tot een happy end eindigde met een prachtige en indrukwekkende monster-compositie, ook zeker meer dan waard om te herhalen:

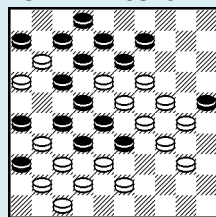
“ In januari 1997 kreeg ik het motiefje van diagram 14 op het bord. Wit wint na bijvoorbeeld (28) door het damoffertje op 7 waarna zwart zich niet meer kan onttrekken aan het welbekende 2x1 opdrijfthema. Toen ik in 2014 mijn notitieboekje het auteurschap van de motieven aanpaste, zag ik het weer, het slagidee. Vooruit, nog maar eens ter hand genomen. Geloof het of niet, binnen enkele minuten kon ik met grote tevredenheid diagram 15 in de boeken opslaan en een periode van 17 jaar afsluiten!

Let behalve op de afwikkeling ook op de gespiegelde, symmetrische schijvenformaties. Het is misschien wel mijn beste.”

14. J. Moser? z.a.z.

15. H. Wilsens

Dia 14: 1.... 22-28 2.1-7 2x11 3.16x7 28-33 4.7-2 13-18 5.2-7 18-22 6.7-16 33-39 7.16-11 22-27 8.11x44 27-32 9.44-33 32-37 10.33-47+, bijvoorbeeld.

Dia 15: 1.43-39 33x35 2.38-33 28x39 3.34x43 25x34 4.29x40 35x44 5.37x28 26x39 6.47-42 36x38 7.19-14 9x29 8.23x21 12x32 9.21x3 6x17 10.3x1, motief dia 12.

(TK: Kan van begin tot het bittere eind met het bewegende derde diagram van Hein in de Showroom van de KvD-website nagespeeld worden. Da's écht genieten, zeker gezien die jarenlange effort!)

Peinzende HW: "Komt die bewerking ooit nog goed?" Jazeker, kwestie van vele jaren volhouden!

Naschrift Tom Kieboom

Allereerst mijn dank aan Johan Bulstra voor zijn assist, die ik op deze manier mocht en kon inkoppen. Zonder input komt er geen output, in de vorm van nieuwe afleveringen van deze "Hoe ontstaat ...?"-rubriek. "Wie volgt?", denk, hoop en zeg ik dan!

Tjalling Goedemoed (wat wordt hij toch gemist!) liet een keer zijn snelheidsrecord componeren weten op zijn eigenwijze ondeugende wijze: 1 minuut en 22 à 23 seconden, terwijl Arie van der Stoep eerder in deze rubriek (De Problemist februari 2013 en ook te lezen via Componeren van de KvD-website) repte over "Een jarenlang niet te verwezenlijken task", een lastig te bewerken motief dat uiteindelijk toch in een goed probleem gegoten kon worden. Hein Wilsens heeft volgens mij zowel het snelheidsrecord, binnen één minuut, als het duurrecord van 17 jaar op zijn naam. Zijn dit de werkelijke limieten of zijn er problemisten die sterke verhalen hebben die buiten deze grenzen vallen?

Ook ervaringen binnen deze tijdslimieten én met de korte of lange weg naar een geslaagd of mislukt damprobleem blijven van harte welkom, per e-mail ank.kieboom@inter.nl.net of per post Stationsweg 56, 2991 CM Barendrecht.

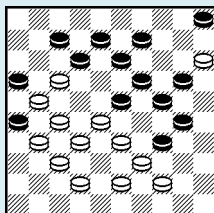
Stel gerust vragen over het 'Hoe en Wat' voor bijdragen aan deze rubriek: 't delen van aangename en onaangename ervaringen (frustraties?) met het componeren blijft leerzaam en kan helpen bij het enthousiasmeren van de kunst van de damproblematiek, van nieuwe problemen, forcings, eindspelen tot motieven, zowel bij jonge als oudere dammers!

"Toeval, toeval, nog eens ...", zoals Tjipke Smedinga eerder in deze rubriek aangaf (De Problemist april 2013 en na te lezen in Componeren van de KvD-website), kan helpen en een heleboel tijd en transpiratie schelen, en is ook best leerzaam om met collega's te delen in deze rubriek.

Hierbij alvast mijn voorzet over "toeval". Zelf heb ik dat ook een paar keer mee mogen maken, waarbij 't leek of de schijven als vanzelf op het bord vielen tot een leuk probleem. Twee voorbeelden.

De eerste is een twaalfklapper uit de Probleemrubriek van De Problemist juni 2013 (diagram 16). Waarom? Ben nog steeds verbaasd dat deze 13x14, terwijl ik helemaal niet zo goed ben in de wat grotere problemen, binnen de kortste tijd, een dik kwartier, 't zomaar op het bord viel. Moest nota bene DAM2.2 te hulp roepen om die 4x15 twaalfslag van de witte dam plus het scherpe slot te ontwaren!

16. T. Kieboom

Dia 16: 1.27-22 16x40 2.15-10 23x41 3.31-27 12x32 4.10-4 34x43 5.33-29 24x33 6.42-38 33x42 7. 22-18 13x22 8.4x15 26-31 9.15-42 31-36 10.42-37+.

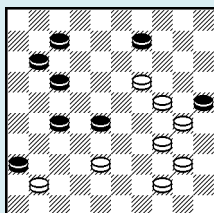
Het is misschien wel mijn beste, om HW, en Arne van Mourik, te citeren.

Helaas gebeurt me zoiets zelden. 't Is het telkens zwaar ploeteren om iets fatsoenlijks te maken, maar het geeft mij daarentegen veel plezier, ook als het niet lukt. Ik mag het, zeker ten dage, niemand aanraden, maar bij mij komt de inspiratie meestal naar boven onder het genot van een borrel met een sigaretje erbij. Maken sommige collega-probleemisten (soms) ook gebruik van een of andere manier van doping voor en tijdens het componeren? Ook dat zou ik en anderen graag willen weten en er een, smeugige aflevering over willen maken!

Het tweede toeval is tevens mijn persoonlijke snelheidsrecord componeren, het vijf-minuten-probleem van diagram 17 (De Problemist februari 2016). Viel als het ware vanuit de lucht op het dambord ("toeval, toeval, nog eens ...?). Heb 't daarna nog wekenlang getracht om 't tot een mooier/groter probleem op te poetsen, maar dat lukte niet en zette 't daarom voor hulp van 'derden' op KvD-facebook. Kwam die "geruststellende reactie" van topprobleemist Leen de Rooij: "Daar is niks beters van te maken, je zal genoeg moeten nemen met deze, wat slanke, aankleding" Toen maar, ten einde raad, gedurfd om het zo toch op te sturen voor de, vaak toch wat strenge, redacteur van de Probleemrubriek.

17. T. Kieboom

Dia 17: 1.19-14 9x29 2.34x1 25x45 3.1-12 36x47 4.12-17 47x50 5.17x6 50-39 6.6x50+.

Was vervolgens, zeer aangenaam, verrast door het snelle plaatsen en het gegeven commentaar van Arne van Mourik in de rubriek "Oplossingen probleemrubriek" in De Problemist juni 2016: *"Een vijfminutenprobleem volgens de auteur, maar zeker een vijfminuut met eeuwigheidswaarde! De plakker 17! –nota bene na 1-12!- ontbreekt vreemd genoeg in de database. Tom heeft toch wel iets heel bijzonders gevonden."* Pas toen zag ook ik 't bijzondere eraan: de witte dam voerde in feite een paardesprong van het schaken uit, zij het in twee zetten, en dat op een 100-veldenbord.

Na de Eureka-momenten bij beide problemen miste ik aan de andere kant het mooie tijdverdrijf van het lang piekeren en puzzelen om een idee tot iets acceptabels af te ronden. Dus laat mij maar lekker langer bezig zijn, zoals in een Echternach-processie, i.p.v. die snelle jongens, ik onthaast me liever.

Pathetisch tijdverdrijf.

Wednesday, September 18, 2013